

Цели и съдържание на концепцията на порт-фолиото

1. Цели

Всеки млад човек, който прекрачва прага от училището към професионалното образование, преживява един процес на развитие на съзнанието - кой съм аз, какво искам, какви трябва да бъдат моите първи самостоятелни стъпки в професионалното ми развитие. Без чужда подкрепа трудно може да се овладее този процес. Размерът на необходимата подкрепа е различен, за да може преходът към по-голяма самостоятелност да бъде овладян.

Процесът, който трябва да бъде овладян на прага между училището и професията не започва непременно след завършване на общообразователното училище, а започва още през детството с очертаването на определени интереси. Този процес по правило продължава без прекъсване, през целия професионален живот.

В професионалното развитие непрекъснато се сблъскваме с решения, при които човек трябва да осъзнае своите интереси, силни и слаби страни, компетенции и квалификация, да взема решения за бъдещето, да успее "да се продава". Karriere-Coaching вече не е само понятие, касаещо само елитните среди. Развитието на техниката, пазарите и обществото налагат в днешно време човек да се опитва да се продава сам значително по-силно в сравнение с някога и по този начин да си задава въпроси за средносрочните и дългосрочните перспективи.

Това може да стане до една определена степен, която изглежда по различен начин в зависимост от съответната личност, самостоятелно и без помощта на трети лица. Но дори и тогава е необходимо упътване, ориентиране, за да се погледне в миналото, да се анализира актуалната ситуация и от това да се разработят перспективите. Вземането на решение за продължаване на образованието, решението за нова работа или дори нова сфера на дейност, се основават в крайна сметка на същите принципи и информация, както решението за преминаването към първото професионално обучение.

Затова е разумно, в рамките на това първо професионално решение да се изготви едно аналитично и документално порт-фолио, което да се продължава при по-нататъшното професионално развитие. От тук възникват изисквания, които не е лесно да бъдат изпълнени - порт-фолиото трябва да бъде така оформено, че тъй да се каже "да расте" с развитието на професионалиста и натрупания опит. То не трябва да води до претоварване на младия човек и въпреки това да е в помощ на опитния специалист и ръководител, както и да дава указания.

Затова порт-фолиото съдържа указания, кои моменти от образованието и развитието имат значение за съответния период от професионалното развитие. По този начин става възможно порт-фолиото да се поддържа постоянно в актуално състояние без да се претрупва, като осигурява същевременно поглед върху досегашните образователни и преобразователни мероприятия, както и за насочеността на квалификацията.

Трябва да се има предвид - не съществуват правилни, перфектни отговори. Претенцията за перфекционизъм често е причина за неспособността да се вземат

решения. Цел на себеизучаването трябва да бъде човек да си даде най-добрите възможни отговори, да отрази сам себе си и след това да представи своите силни страни, както и да работи над своите слабости. Кариерата и професионалното развитие са като училището - един непрекъснат процес на усъвършенствуване, при който обаче няма точни оценки, а собственото удовлетворение е критерият за всичко.

Освен това всеки трябва да се реализира сам в своята професия, а не да отговаря на изискванията на трети лица.

2. Съдържание

2.1 Мечтаната професия

Как изглежда моята мечтана професия? Какви са моите очаквания за моята професионална дейност?

В случая отговори от рода на "Не ми трябва професия, а печалба от тотото" не водят към целта и не са от голяма полза. При определянето на желаната професия парите може да играят главната роля, но дали парите са единствения важен критерий?

С течение на професионалното развитие, трябва редовно да се съпоставят поставените цели и постигнатото, при което да се сравняват евентуалните различия между "мечтаната професия" и реалността в работата.

Почти няма човек, в чиято професия да няма какво да се промени дори нещо малко, което да не доведе до подобрения. Затова въпросът за мечтаната професия помага при формулирането на очакванията и желанията, които са решаващи, защото интересите в съчетание със способностите играят централна роля при избора на професия.

Ако при определянето на мечтаната професия се срещнат трудности, може би ще помогне едно заобикаляне на въпроса по следния начин - коя професия би била кошмарна за мен? Какво не искам да работя в никакъв случай? Ако отговорите на тези въпроси се обърнат противоположно, това може да спомогне, при определянето на желаната професия.

2.2 Интереси, способности и качества

Има голям брой тестове за определяне на интересите, на силните и слабите страни, на компетенциите и целите. Тези тестове представляват една възможност да се изследва собствената личност. Личността, в съчетание с компетенциите и квалификацията е основен изходен пункт при правилния избор на професията. Освен формалните квалификации, централна роля при формулиране на представите за професията, играят също и хобитата и желанията, както и свързаният с това избор на възможното професионално образование и прибавената към това презентация на собствената личност в рамките на

кандидатстването за работа.

Затова, в този раздел на порт-фолиото трябва да се документират всички способности и качества, представящи собствената личност. Това може да стане на базата на вече засегнатите и примерно представени тук тестове. Това може също така да стане напълно обосновано с професионална подкрепа. Това може да стане също и чрез представяне на собствената биография. В тази връзка има и примерни насочващи въпросници.

2.3 Документация и опис на всички професионални контакти, преди избора на професия

Още преди да започне истинския избор на своята професия, всеки човек има някаква представа за различните професии. Човек познава професията или професиите на родителите си. Възможно е да познава и работното им място. Почтоно казано, съществува някаква представа за ежедневната професионална практика на родителите. От ежедневието и от телевизията познаваме различни професии или поне добиваме представа за различните професии. Дали тази представа отговаря на действителността, често може да се докаже само чрез директен поглед под формата на практика.

Редно е, човек постепенно да започне да се запознава със света на труда и професиите. Особено улеснение за един консултант-професионалист да може да ползва една колкото е възможно по-пълна документация на всички мероприятия за ориентиране. Така може да се спести време и да се избегне ненужното разкарване. За целта, трябва да е налице следната документация:

- списък на познатите професии (напр. от роднини, познати и приятели, упражняващи съответните професии)
- списък на професиите, които представляват интерес
- представи и професионални желания/разговори с родители, приятели

2.4 Документиране на мероприятия по ориентиране и на заявленията за работа

Тук спадат всички мероприятия, имащи директна връзка с избора на професията:

- използване на писмени и електронни информационни материали (компютри, организация на работата, вестници и списания, брошури и т.н.)
- посещения на предприятия (записват се не само датите, но и впечатленията - положителните и отрицателните, защото подходящата професия може да бъде намерена и по метода на негативната селекция)
- производствена практика
- заявления за кандидатстване (събиране на всички молби и заявления за практики, за обучение и работа, както и техните резолюции)

Описът трябва да бъде без никакви празноти, особено по отношение на последните две точки, защото не само ще спомогне за ориентирането, но е от полза и при кандидатстване по-късно.

2.5 Документи за кандидатстване

В този раздел спадат в частност автобиографията, както и всички свидетелства, сертификати и удостоверения, необходими при кандидатстване.

2.6 Документиране на професионалната квалификация и дейност

- курсове на обучение
- допълнителни обучения
- престои в чужбина
- специални образователни проекти
- изпити

3. Указания

Целият процес, както и професионалното образование и дейност, трябва да се отразяват през редовни интервали. “Какви цели бях си поставил, кои успех да постигна? Какви особени успехи и какви проблеми са се появили? Кое ми харесва повече и кое - не? Променили ли са се интересите и желанията?” При това не трябва да се изпуска от вниманието и физическото състояние на тялото, т.е. - здравето.

На документиране подлежат също и решенията, имащи връзка с професионалния живот, както и техният ефект. Решенията много рядко са непроменливи и трябва редовно да си задаваме въпроси за тях.